

Připomínky Calla – Sdružení pro záchranu prostředí k vládním návrhům

atomového zákona (sněmovní tisk 560)

a

zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím atomového zákona (sněmovní tisk 561)

Rozdělení atomového zákona na dvě legislativní normy znepřehledňuje legislativu

Přestože vzniká zcela nový atomový zákon, celá důležitá oblast odpovědnosti za jadernou škodu má zůstat ve zbytkovém zákoně č. 18/1997 Sb. Dochází tak k dalšímu, zcela zbytečnému tříštění české legislativy do mnoha specializovaných norem. I přestože se na první pohled může jevit oddělení logické z důvodu odlišné povahy: správněprávní versus soukromoprávní, jsou obě oblasti úzce provázány skrze dosahování co nevyšší úrovně jaderné bezpečnosti aplikací atomového zákona. Stejně jako ve stávajícím zákoně č. 18/1997 Sb. má oblast odpovědnosti za jadernou škodu samostatnou kapitolu-hlavu, lze věc obdobně řešit v novém atomovém zákoně samostatnou částí s upřesněním definic používaných termínů, pokud je to v některých případech zapotřebí a mohly by vznikat pochybnosti. Společná úprava veřejnoprávní regulace a soukromoprávní odpovědnosti je navíc obvyklá i v jiných předpisech např. důlní škody dle § 36 horního zákona, § 81b zákona o ochraně přírody a krajiny, § 52 zákona o myslivosti, § 12 zákon o prevenci závažných havárií upravuje povinné pojištění, atd.

Přesvědčivé není ani zdůvodňování nezbytnosti úpravu rozdělit odlišnou terminologií (např. jaderné zařízení). Doposud byly tyto termíny v jednom zákoně bez zásadnějších aplikačních problémů, rozdíl mezi nimi byl upřesněn prostřednictvím poznámek pod čarou. Navíc, i pokud by byla odpovědnost vydělena do samostatného zákona, zůstanou sporné pojmy součástí jednoho právního řádu a bude vždy nutné mezi nimi rozlišovat a toto rozlišování odůvodňovat. Zjednodušeně řečeno, rozdíl v pojmech je v obou případech vyřešen prostřednictvím poznámky pod čarou. Poznámka pod čarou

v jiném právním předpisu nepřináší takové výhody, aby se vyplatilo přijímat nový zákon.

Odůvodnění, že oblast odpovědnosti za jadernou škodu by mohla být novelizována Euratomem a proto má být celá část v jiném samostatném zákoně není relevantní. Průběžnou novelizací prochází i další směrnice Euratom a s jejich transpozicí si musí čeští zákonodárci tak či tak poradit. Příkladem je přijatá novela směrnice Rady 2009/71/Euratom o jaderné bezpečnosti, která vyvolá brzkou novelizaci i nyní projednávaného nového atomového zákona.

Návrh řešení první dále uvedené problematické oblasti odpovědnosti za jadernou škodu si tedy dovoluujeme předložit ve dvou variantách – vrácení problematiky do atomového zákona (sněmovní tisk 560) nebo změny ve zbytkovém zákoně (sněmovní tisk 561).

1. ÚPRAVA ODPOVĚDNOSTI ZA JADERNOU ŠKODU NEODPOVÍDÁ POŽADAVKŮM MEZINÁRODNÍCH ÚMLUV ANI SKUTEČNOSTI

Dle odůvodnění zákon transformuje do českého právního řádu Vídeňskou úmluvu o občanskoprávní odpovědnosti za jaderné škody a Společný protokol týkající se aplikace Vídeňské úmluvy a Pařížské úmluvy. Avšak aktuální české částky limitu odpovědnosti za jadernou škodu (8 mld. Kč) neodpovídají požadavkům zmíněných mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána. Doplnkový protokol Vídeňské úmluvy o občanskoprávní odpovědnosti, který Česká republika podepsala a který již vstoupil v platnost, žádá minimální výši odpovědnosti za škody 300 milionů SDR (Special Drawing Rights). To je v přepočtu dle kurzu o jednu či několik miliard korun navíc, než stanovuje český atomový zákon. Například ke dni 1. prosince 2015 (kurz ČNB 1 SDR = 35,03 Kč) by měla minimální výše odpovědnosti činit 10,5 miliard Kč. Režim Vídeňské úmluvy o odpovědnosti za jadernou škodu stanoví částky minimální odpovědnosti, nikoliv stropy.

Škody způsobené jadernou havárií jsou navíc o několik řádů vyšší než minimální výše odpovědnosti požadovaná mezinárodními úmluvami. Fukušimská havárie opět jasně ukázala, jak titěrná je to částka proti škodám, které ve skutečnosti mohou nastat. Podle Japanese Centre for Economic Research bude Japonsko stát podcenění bezpečnosti 4,3 bilionu korun. Na určení skutečné konečné částky je přitom ještě brzy. Škody tak

mohou překonat i ty po Černobyli, kde běloruská vláda odhaduje dopady na 4,6 bilionu korun. A podle francouzského institutu pro jadernou bezpečnost (IRSN) by těžká havárie v tamní jaderné elektrárně mohla přijít velmi drahο – až 10,9 bilionu korun (včetně dopadů na turistický průmysl Francie).

Omezení odpovědnosti odporuje principu rovnosti obsaženému v Listině základních práv a svobod. V jiných oblastech lidské činnosti výše odpovědnosti za škodu omezována není. Současný stav znamená neoprávněnou konkurenční výhodu na trhu s elektřinou pro výrobce z jaderných elektráren oproti jiným zdrojům. Výroba elektřiny v jaderných elektrárnách již navíc funguje několik desítek let, odpadl tedy důvod využívaný v počátcích existence odvětví, tj. podpora jeho rozvoje nebo nedostatek informací nezbytných pro pojišťovací trh.

Česká republika je vázána mezinárodními smlouvami, které sama podepsala. Uvedený návrh transponuje tyto závazky s rezervou pro reálné kurzové pohyby, ke kterým v posledních letech došlo. Zároveň je upravena minimální vyžadovaná pojistná částka tak, aby dokázala pokrýt alespoň polovinu nákladů. Odpovědnost státu však nemůže být omezena. Stát, který umožňuje a reguluje provoz jaderných zařízení, by měl vůči občanům zajistit náhradu škody, pokud by toho nebyl schopen provozovatel.

Návrh řešení – pozměňovací návrhy

Varianta I. – Úprava odpovědnosti za jadernou škodu v novém atomovém zákoně (sněmovní tisk 560)

Pozměňovací a jiné návrhy k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím atomového zákona (tisk 561)

1. Celá ČÁST PÁTÁ – Změna zákona o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícím záření – se zrušuje.

Pozměňovací a jiné návrhy k vládnímu návrhu atomového zákona (tisk 560)

1. V § 1 odst. 1 se za písm. g) vkládá nové písmeno h), které zní: „odpovědnost za jadernou škodu“. Ostatní písmena se přejmenovávají.
2. V § 16 odst. 2 písm. c) zní: „je-li vyžadováno pojištění odpovědnosti za jadernou škodu, dokladem prokazujícím sjednání pojištění odpovědnosti za jadernou škodu nebo dokladem o jiném finančním zajištění odpovědnosti za jadernou škodu“.
3. V §158 odst. 2 písm. c) se slova: „újmý jinému podle jiného právního předpisu²⁴⁾“ nahrazují slovy: „újmý jinému za jadernou škodu“.
4. V poznámce č. 24 se zrušují slova: „Zákon č. 18/1997 Sb., o odpovědnosti za jadernou škodu, ve znění pozdějších předpisů.“
5. Za hlavu VIII se vkládá nová hlava IX, která zní: „Občanskoprávní odpovědnost za jaderné škody

§ 159

- (1) Pro účely občanskoprávní odpovědnosti za jaderné škody se použijí ustanovení mezinárodní smlouvy,²⁵⁾ kterou je Česká republika vázána.
- (2) Ustanovení občanského zákoníku o odpovědnosti za škodu se použijí jen tehdy, nestanoví-li mezinárodní smlouva²⁵⁾ nebo tento zákon jinak.

§ 160

- (1) Držitel povolení k provozu jaderného zařízení²⁶⁾ nebo k jakékoliv činnosti spojené s užíváním jaderného zařízení nebo držitel povolení k přepravě jaderných materiálů²⁷⁾ je provozovatelem²⁸⁾ odpovědným za jadernou škodu²⁹⁾ podle mezinárodní smlouvy,²⁵⁾ kterou je Česká republika vázána.
- (2) Pokud jedna osoba je držitelem povolení k více jaderným zařízením nacházejícím se na území, pro něž byl schválen společný vnitřní havarijný plán, jsou tato zařízení považována pro účely odpovědnosti za jaderné škody za jedno jaderné zařízení. Za jedno jaderné zařízení ve vztahu k odpovědnosti za jaderné škody však nelze považovat více jaderných zařízení, ke kterým mají povolení různé osoby, i když tato zařízení na sebe přímo navazují.

§ 161

- (1) Při stanovení rozsahu a způsobu náhrady jaderné škody se použijí ustanovení občanského zákoníku. Pro stanovení výše škody se použijí předpisy platné v době vzniku jaderné události,³⁰⁾ která jadernou škodu způsobila.
- (2) Jadernou škodou je také škoda vzniklá vynaložením nákladů na nezbytná opatření k odvrácení nebo snížení ozáření nebo k obnovení původního nebo obdobného stavu životního prostředí, pokud byla tato opatření vyvolána v důsledku jaderné události a povaha škody to umožňuje.
- (3) Úřad stanoví vyhláškou limity koncentrace a množství jaderného materiálu, na které se ustanovení o jaderných škodách v souladu s mezinárodní smlouvou³¹⁾ nevztahují.

§ 162

Odpovědnost držitele povolení za jadernou škodu způsobenou každou jednotlivou jadernou událostí je omezena v případě

- a) jaderných zařízení pro energetické účely,³²⁾ skladů a úložišť vyhořelého jaderného paliva, určeného pro

tato zařízení, nebo jaderných materiálů, vzniklých zpracováním tohoto paliva, na částku 12 mld. Kč,

- b) ostatních jaderných zařízení a přeprav na částku 2 mld. Kč.

§ 163

- (1) Držitel povolení podle § 160 je povinen sjednat pojištění své odpovědnosti za jadernou škodu s pojištěním oprávněným podle zvláštního zákona,³³⁾ pokud není stanoveno jiné finanční zajištění pro případ vzniku povinnosti k náhradě jaderné škody.
- (2) Ministerstvo financí v dohodě s Úřadem a Ministerstvem průmyslu a obchodu stanoví formou rozhodnutí o výjimce z odstavce 1 v zájmu hospodárného vynakládání státních prostředků, u kterého držitele povolení se namísto pojištění vyžaduje jiné finanční zajištění pro případ vzniku povinnosti k náhradě jaderné škody.
- (3) Limity pojistného plnění v případech podle § 162 písm. a) nesmí být nižší než 6 mld. Kč, v případech podle § 162 písm. b) nižší než 300 mil. Kč.
- (4) Pojištění se uzavírá nebo jiné finanční zajištění se stanoví zvláště pro každé jaderné zařízení nebo přepravu jaderných materiálů ve smyslu § 160 odst. 2.
- (5) Bližší podmínky jiného finančního zajištění stanoví Ministerstvo financí.

§ 164

- (1) Stát poskytuje záruku za uspokojení přiznaných nároků na náhradu jaderné škody, pokud nejsou uhrazeny z povinného pojištění nebo jiného stanoveného finančního zajištění, a to do skutečné výše újmy.
- (2) Právo státu jako ručitele na postih za uspokojení přiznaných nároků na náhradu jaderné škody vůči držiteli povolení není dotčeno.

§ 165

- (1) Právo na náhradu jaderné škody se promlčí, jestliže nárok na její náhradu nebyl uplatněn ve lhůtě tří let ode dne, kdy se poškozený o události, která vedla k jaderné škodě, a o tom, kdo za ni odpovídá, dozvěděl nebo mohl dozvědět, nejpozději však ve lhůtě deseti let ode dne vzniku takové události, v případě pojištění začínají tyto lhůty běžet uplynutím jednoho roku ode dne vzniku pojistné události.
- (2) Držitel povolení je v případě, kdy u něj dojde ke vzniku jaderné události, povinen písemně oznámit v oblasti ovlivněné touto událostí podle zjištění Úřadu na základě činnosti celostátní radiační monitorovací sítě, že má povinnost k náhradě jaderné škody způsobené touto událostí. Toto písemné oznámení musí být veřejně přístupné u držitele povolení a na příslušném krajském úřadu a na všech obecních úřadech v této oblasti.“
- Poznámky pod čarou zní:
- „²⁵⁾ Vídeňská úmluva o občanskoprávní odpovědnosti za jaderné škody a Společný protokol týkající se aplikace Vídeňské úmluvy a Pařížské úmluvy, vyhlášené pod č. 133/1994 Sb.
- ²⁶⁾ Čl. I bod 1 písm. j) Vídeňské úmluvy o občanskoprávní odpovědnosti za jaderné škody.
- ²⁷⁾ Čl. I bod 1 písm. h) Vídeňské úmluvy o občanskoprávní odpovědnosti za jaderné škody.
- ²⁸⁾ Čl. I bod 1 písm. c) Vídeňské úmluvy o občanskoprávní odpovědnosti za jaderné škody.
- ²⁹⁾ Čl. I bod 1 písm. k) Vídeňské úmluvy o občanskoprávní odpovědnosti za jaderné škody.
- ³⁰⁾ Čl. I bod 1 písm. l) Vídeňské úmluvy o občanskoprávní odpovědnosti za jaderné škody.
- ³¹⁾ Čl. I bod 2 Vídeňské úmluvy o občanskoprávní odpovědnosti za jaderné škody.
- ³²⁾ Zákon č. 458/2000Sb.
- ³³⁾ Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů.“

Dosavadní hlava IX se označuje jako hlava X. Následující hlavy, paragrafy i poznámky pod čarou se přečíslovávají.

Varianta II. – Úprava odpovědnosti za jadernou škodu v samostatném předpise – zákoně, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím atomového zákona (sněmovní tisk 561)

Pozměňovací a jiné návrhy k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím atomového zákona (tisk 561)

Do Části páté – Změně zákona o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření se doplňují následující body:

1. V § 35 písm. a) se číslo „8“ nahrazuje číslem „12“.
2. V § 36 odst. 3 se číslo „2“ nahrazuje číslem „6“.
3. V § 37 se slova: „a to do částky
a) 8 mld. Kč po vyčerpání plnění pojistitele v rozsahu 2 mld. Kč v případech zařízení podle § 35 písm. a),
b) 2 mld. Kč po vyčerpání plnění pojistitele v rozsahu 300 mil. Kč v případech zařízení podle § 35 písm. b)“ nahrazují slovy: „a to do skutečné výše újmy.“

2. NEDOSTATEČNÉ MOŽNOSTI OBCÍ V PROCESU VÝBĚRU HLUBINNÉHO ÚLOŽIŠTĚ

Umístění hlubinného úložiště bude mít v podstatě trvalý dopad na zvolenou lokalitu. Proces výběru lokality pro umístění je tak nestandardní a jedinečný dlouhodobý proces, kdy existuje zájem na co největším zapojení obcí. Lze proto považovat za nedostatek, pokud postavení obcí v procesu výběru lokality úložiště nepřekračuje standardní rámec oprávnění vyplývající ze správních řízení a dalších procesů. Jako problém se zejména jeví okolnost, že právní předpisy nestanoví požadavek vyžádat si od dotčených obcí v určité fázi procesu výběru vhodné lokality souhlas se záměrem umístění úložiště v dané lokalitě, jehož udělení by bylo podmínkou pro zahájení další fáze řízení vedoucí k umístění úložiště. K takovému závěru po několikaleté práci, analýze českého právního řádu a zahraničních zkušeností dospěla Pracovní skupina pro dialog o úložišti zřízená Ministerstvem průmyslu a obchodu. Právě návrh řešení Pracovní skupiny, který může dostat podobu i samostatného zákona je dále rozpracován jako změna zákona atomového.

Rozšíření pravomocí obcí je také v souladu s požadavky Směrnice Rady 2011/70/Euratom, která mj. uklá-

dá členským státům zajistit, aby veřejnost měla v souladu s vnitrostátními právními předpisy a mezinárodními závazky potřebnou příležitost účinně se účastnit procesu rozhodování týkajícího se nakládání s vyhořelým jaderným palivem a radioaktivními odpady. Návrh ale zároveň nechává dostatek prostoru státu prosadit úložiště v případě, pokud by neexistovalo jiné řešení.

K posílení role obcí by mělo dojít poprvé ve fázi, v níž již budou na základě provedených geologických průzkumů vyhodnoceny dvě nejvhodnější lokality (z původních šesti dosud zvažovaných lokalit), tj. ve fázi před zahájením řízení o stanovení chráněného území pro zvláštní zásah do zemské kůry. S ohledem na skutečnost, že se jedná o dlouhodobý proces, kdy v mezidobí může v důsledku výzkumu a technologického vývoje, eventuálně v důsledku politického vývoje, dojít k posunu v náhledu na problematiku nakládání s radioaktivními odpady, mělo by dojít k opakovanému zapojení obcí v další pokročilejší fázi výběru lokality, tj. ve fázi řízení o povolení k hornické činnosti pro zvláštní zásah do zemské kůry.

Návrh řešení – pozměňovací návrhy

Pozměňovací a jiné návrhy k vládnímu návrhu atomového zákona (tisk 560)

1. V § 3 odst. 2 se za písm. h vkládá: „ch) hlubinným úložištěm – úložiště pro konečné ukládání vyhořelého jaderného paliva a vysokoaktivních odpadů do podzemních prostor,
 - i) dotčenou obcí – obec, na jejímž katastrálním území má být v budoucnosti stanoveno chráněné území pro zvláštní zásah do zemské kůry k ukládání radioaktivních odpadů v podzemních prostorech¹⁷⁾ nebo obec, na jejímž katastrálním území již chráněné území pro zvláštní zásah do zemské kůry k ukládání radioaktivních odpadů v podzemních prostorech bylo stanoveno,
 - j) lokalitou – území, na němž má být v budoucnosti stanoveno chráněné území pro zvláštní zásah do zemské kůry k ukládání radioaktivních odpadů v podzemních prostorech nebo území, na němž již chráněné území pro zvláštní zásah do zemské kůry k ukládání radioaktivních odpadů v podzemních prostorech bylo stanoveno.“
2. Za § 117 doplnit nový § 118:

„Zapojení obcí do výběru lokality hlubinného úložiště – stanovení chráněného území pro zvláštní zásah do zemské kůry

 - (1) Správa je povinna předtím, než podá návrh nebo učiní jiný podnět k zahájení řízení o stanovení chráněného území pro zvláštní zásah do zemské kůry k ukládání radioaktivních odpadů v podzemních prostorech¹⁹⁾, vyžádat si stanovisko každé z dotčených obcí k záměru stanovení chráněného území pro zvláštní zásah do zemské kůry k ukládání radioaktivních odpadů v podzemních prostorech v dané lokalitě.
 - (2) Stanovisko dotčené obce k záměru stanovení chráněného území pro zvláštní zásah do zemské kůry k ukládání radioaktivních odpadů v podzemních prostorech musí být předem schváleno zastupitelstvem obce. Podmínky obsažené v souhlasném stanovisku obce jsou považovány za nezávazné.

- (3) Stanovisko dotčené obce k záměru stanovení chráněného území pro zvláštní zásah do zemské kůry k ukládání radioaktivních odpadů v podzemních prostorech může být vydáno nejdříve za 6 měsíců od jeho vyžádání; ke dříve vydanému stanovisku se nepřihlíží.
- (4) Pokud bude v této lhůtě podán přípravným výborem řádný návrh na konání místního referenda podle zvláštních právních předpisů, nebo pokud obec ve stejné lhůtě usnesením zastupitelstva rozhodne o konání místního referenda, jehož předmětem bude otázka, zda má zastupitelstvo obce požadovaný souhlas udělit, obec své stanovisko nevydá dříve, než budou vyhlášeny výsledky hlasování v místním referendu. Povinnost vyčkat výsledků místního referenda bude splněna i v případě, kdy budou vyhlášeny výsledky neplatného místního referenda z důvodu nedostatečného počtu hlasujících oprávněných osob. V takovém případě obec rozhodne o vydání stanoviska bez ohledu na výsledky neplatného místního referenda.
- (5) Nezáká-li Správa souhlasné stanovisko všech dotčených obcí z dané lokality nejpozději do jednoho roku ode dne doručení výzvy podle odstavce 1 poslední z dotčených obcí, vyžádá si stanovisko vlády k záměru budoucího umístění úložiště v dané lokalitě.
- (6) Stanovisko vlády k záměru umístění budoucího úložiště podle předchozího odstavce nelze vydat bez předchozího souhlasného usnesení Senátu Parlamentu ČR (dále Senátu). Vydání usnesení Senátu
- musí předcházet veřejné slyšení²⁰⁾, na které Senát pozve zejména zástupce všech dotčených obcí, Správy, Úřadu, Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva životního prostředí, vlády, jakož i zástupce veřejnosti.
- (7) Získá-li Správa souhlasné stanovisko všech dotčených obcí z dané lokality nejpozději do jednoho roku ode dne doručení výzvy podle odstavce 1 poslední z dotčených obcí, vyžádá si stanovisko vlády k záměru budoucího umístění úložiště v dané lokalitě. Podmínkou vydání stanoviska vlády není souhlasné usnesení Senátu.
- (8) Bez získání souhlasného stanoviska všech dotčených obcí podle odst. 1 a souhlasného stanoviska vlády podle odst. 7 nebo bez získání souhlasného stanoviska vlády podle odst. 5 a 6 nesmí být řízení o stanovení chráněného území pro zvláštní zásah do zemské kůry k ukládání radioaktivních odpadů v podzemních prostorech zahájeno; bude-li v rozporu s těmito podmínkami řízení zahájeno, je správní orgán povinen toto řízení jako řízení o zjevně právně nepřijatelném návrhu zastavit²¹⁾.
- (9) V případě nezískání souhlasného stanoviska všech dotčených obcí podle odst. 1 nebo souhlasného stanoviska vlády podle odst. 5 či 7, si Správa nesmí vyžádat stanovisko podle odst. 1 dříve než po uplynutí 6 let od vydání nesouhlasného stanoviska dotčených obcí dle odst. 1.

§ 119

Zapojení obcí do výběru lokality hlubinného úložiště – řízení o povolení k hornické činnosti pro zvláštní zásah do zemské kůry

- hlasném stanovisku obce jsou považovány za nezávazné.
- (1) Správa je povinna předtím, než podá návrh nebo učiní jiný podnět k zahájení řízení o povolení k hornické činnosti²²⁾ pro zvláštní zásah do zemské kůry k ukládání radioaktivních odpadů v podzemních prostorech¹⁹⁾, vyžádat si stanovisko všech dotčených obcí k záměru hornické činnosti pro zvláštní zásah do zemské kůry k ukládání radioaktivních odpadů v podzemních prostorech v dané lokalitě.
- (2) Stanovisko dotčené obce k záměru zahájení řízení o povolení k hornické činnosti pro zvláštní zásah do zemské kůry k ukládání radioaktivních odpadů v podzemních prostorech musí být předem schváleno zastupitelstvem obce. Podmínky obsažené v sou-
- (3) Stanovisko dotčené obce k záměru zahájení řízení o povolení k hornické činnosti pro zvláštní zásah do zemské kůry k ukládání radioaktivních odpadů v podzemních prostorech může být vydáno nejdříve za 6 měsíců od jeho vyžádání; ke dříve vydanému stanovisku se nepřihlíží.
- (4) Pokud bude v této lhůtě podán přípravným výborem řádný návrh na konání místního referenda podle zvláštních právních předpisů, nebo pokud obec ve stejné lhůtě usnesením zastupitelstva rozhodne o konání místního referenda, jehož předmětem bude otázka, zda má zastupitelstvo obce požadovaný souhlas udělit, obec své stanovisko nevydá dříve, než budou vyhlášeny výsledky hlasování v místním referendu.

Povinnost vyčkat výsledků místního referenda bude splněna i v případě, kdy budou vyhlášeny výsledky neplatného místního referenda z důvodu nedostatečného počtu hlasujících oprávněných osob. V takovém případě obec rozhodne o vydání stanoviska bez ohledu na výsledky neplatného místního referenda.

(5) Nezáká-li Správa souhlasné stanovisko všech dotčených obcí z dané lokality nejpozději do jednoho roku ode dne doručení výzvy podle odst. 1 poslední z dotčených obcí, vyžádá si stanovisko vlády k záměru budoucího umístění úložiště v dané lokalitě.

(6) Stanovisko vlády k záměru umístění budoucího úložiště podle odst. 5 nelze vydat bez předchozího souhlasného usnesení Senátu Parlamentu ČR (dále Senátu). Vydání usnesení Senátu musí předcházet veřejné slyšení²⁰⁾, na které Senát pozve zejména zástupce všech dotčených obcí, Správy, Úřadu, Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva životního prostředí, vlády, jakož i zástupce veřejnosti.

(7) Získá-li Správa souhlasné stanovisko všech dotčených obcí z dané lokality nejpozději do jednoho roku ode dne doručení výzvy podle odstavce 1 poslední z dotčených obcí, vyžádá si stanovisko vlády k záměru budoucího umístění úložiště v dané lokalitě. Podmínkou vydání stanoviska vlády není souhlasné usnesení Senátu.

(8) Bez získání souhlasného stanoviska všech dotče-

ných obcí podle odst. 1 a souhlasného stanoviska vlády podle odst. 7 nebo bez získání souhlasného stanoviska vlády podle odst. 5 a 6 nesmí být řízení o stanovení chráněného území pro zvláštní zásah do zemské kůry k ukládání radioaktivních odpadů v podzemních prostorech zahájeno; bude-li v rozporu s těmito podmínkami řízení zahájeno, je správní orgán povinen toto řízení jako řízení o zjevně právně nepřijatelném návrhu zastavit²¹⁾.

(9) V případě nezískání souhlasného stanoviska všech dotčených obcí podle odst. 1 nebo souhlasného stanoviska vlády podle odst. 5 či 7, si Správa nesmí vyžádat stanovisko podle odst. 1 dříve než po uplynutí 6 let od vydání nesouhlasného stanoviska dotčených obcí dle odst. 1.

Poznámky pod čarou zní:

¹⁹⁾ § 17, § 34 odst. 1 písm. b) zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

²⁰⁾ § 144 zákona č. 177/2009 Sb., o jednacím řádu Senátu, ve znění pozdějších předpisů.

²¹⁾ § 66 odst. 1 písm. c) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

²²⁾ § 17 zákona č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů“

Následující paragrafy se přečíslují.

Pozměňovací a jiné návrhy k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím atomového zákona (tisk 561)

1. V ČÁSTI TŘETÍ čl. III. se slova „V § 18 zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění zákona č. 541/1991 Sb., č. 186/2006 Sb. a č. 85/2012 Sb., se doplňuje odstavce 4, který zní:“ nahrazují slovy: „Zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění zákona č. 541/1991 Sb., č. 186/2006 Sb. a č. 85/2012 Sb., se mění takto:

1. V § 18 se doplňuje odstavce 4, který zní:“

2. Za slova „složek životního prostředí radioaktivní látkou.“ se doplňuje bod 2. „V § 34 se doplňuje odstavce 6, který zní: „(6) Účastníkem řízení o stanovení chráněného území pro zvláštní zásah do zemské kůry k ukládání radioaktivních odpadů v podzemních prostorech je rovněž obec, na jejímž katastrálním území má být chráněné území pro zvláštní zásah do zemské kůry stanoveno.““

3. VYLOUČENÁ ÚČAST VEŘEJNOSTI PŘI POVOLOVÁNÍ UMÍSTĚNÍ A VÝSTAVBY JADERNÝCH ZAŘÍZENÍ

U řízení, která vedou k povolení umístění nebo výstavby jaderných zařízení dochází touto právní aplikací k rozporu s čl. 6 a 9 odst. 3 Aarhuské úmluvy. Osoby,

jejichž práva mohou být těmito činnostmi dotčena, nemají možnost ovlivnit proces vydání povolení podle atomového zákona, která však zásadně ovlivní jejich

životní prostředí. Nemají tak ani možnost dosáhnout soudního přezkumu vydaného rozhodnutí, ač to například výslovně předpokládá platný zákon č. 100/2001 Sb. o posuzování vlivů na životní prostředí, který odkazuje na navazující řízení. Tím se dostávají do výrazně nevýhodné pozice. Obce a dotčená veřejnost se samozřejmě účastní řízení podle stavebního řádu, zde však nemají možnost ovlivnit zásadní faktor jaderného zařízení – bezpečnost. Stavební úřad do svého rozhodnutí pouze přejímá výsledky řízení podle atomového zákona. Může tak dojít k paradoxní situaci, kdy obec bude moci ovlivnit podobu a barvu střechy obslužných

budov jaderného zařízení, nebude jí ale umožněno vyjádřit se k zásadním otázkám jeho bezpečnosti

V případě jiných velkých investičních záměrů, ať už jde o tepelné elektrárny, rafinerie, slévárny, chemické továrny nebo spalovny mají obce postavení účastníka všech relevantních správních řízení, v nichž jde o bezpečnost z hlediska vlivů na zdraví a životní prostředí. Umožňuje jim to např. zák. č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a omezení znečištění. Jaderná zařízení jsou v tomto ohledu neodůvodněnou výjimkou. Požadujeme proto, aby v přesně specifikovaných případech měli právo účasti v řízení i další dotčené osoby.

Návrh řešení – pozměňovací návrhy

Pozměňovací a jiné návrhy k vládnímu návrhu atomového zákona (tisk 560)

1. V § 18 se za slova „Žadatel je jediným účastníkem řízení“ doplňují slova „s výjimkou řízení podle § 9 odst.1 písm. a) a b).“
2. V § 18 nový odst. 2 zní: „(2) Účastníkem řízení podle § 9 odst. 1 písm. a) a b) je
 - a) žadatel,
 - b) osoby, jejichž vlastnická nebo jiná práva k pozemkům nebo stavbám na nich, včetně soused-

ních pozemků a staveb na nich, mohou být povolením dotčena,

- c) obce a jiné osoby, pokud jim toto postavení přiznává zvláštní právní předpis 9).

Poznámka pod čarou zní:

- ⁹⁾ zákon č. 144/1992 Sb, resp. 100/2001 Sb.“ Následující odstavce se přecházejí.

Vypracovali JUDr. Petra Humlíčková, Ph.D., AK Dohnal&Bernard a Ing. Edvard Sequens, Calla – Sdružení pro záchranu prostředí.

V části „2. Nedostatečné možnosti obcí v procesu výběru hlubinného úložiště“ převzat do návrhu výstup Pracovní skupiny pro dialog o hlubinném úložišti.

Kontakty pro další informace:

Ing. Edvard Sequens, e-mail: edvard.sequens@calla.cz, tel.: 602 282 399

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Projekt „Silnější hlas obyvatel Vysočiny při hledání hlubinného úložiště“ je podpořen grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci EHP fondů.

www.fondnno.cz, www.eeagrants.cz